

A VIBRÁCIÓS MEGBETEGEDÉS MEGELŐZÉSE A FAKITERMELÉSBEN FOGLALKOZTATOTTAK KÖRÉBEN

DR. KOVÁCS MÁRIA

A szovjet és a japán erdészeti szakszervezet 1975-ben kötött megállapodás értelmében 45 ország szakszervezeti és orvosképviselei tíznapos tanácskozás keretében vitatták meg a Szovjetunióban 1980. szeptember 20—30. között a fakitermelésben foglalkoztatottak vibrációs megbetegedése megelőzésének a feladatait. A szocialista országok résztvevőin kívül Japán, Kanada (francia, angol), Ausztria, Finnország, Svédország, Norvégia, Olaszország, Kongó, Costa Rica 2—4 tagú küldöttséggel képviseltette magát.

A nemzetközi konferencia példás szervezése mind az elméleti, mind a szakmai program során lehetőséget nyújtott arra, hogy a különböző nemzetek szakszervezeti képviselői a vibráció okozta megbetegedés megelőzéséről, a kialakult egészségi állapotról, valamint a rehabilitáció jelenlegi helyzetéről őszinte véleménycserét folytassanak. Az elméleti konferencia során (Majkop, 1980. szeptember 22—24.) elhangzott előadásból kitűnt és megerősítést nyert, hogy a fakitermelésben foglalkoztatott motorfűrészek-kezelők 30—60%-ban veszélyeztetettek. Ezen veszélyeztetés alapvetően függ a motorfűrészek típusától (műszaki paramétereitől), a fűrészelési időtől és az egyéni érzékenységtől.

A szocialista országok (Szovjetunió, Csehszlovákia, Bulgária, Lengyelország) képviselői által előadott helyzetkép alapján megállapítható, hogy a szakszervezeti munka homlokterében a megbetegedés megelőzésének feladatai állnak. Ennek érdekében a műszaki fejlesztést, a munkaszervezést és az egészségügyi vizsgálatok feladatait jelölték meg. A MEDOSZ küldötte számot adva a hazai munkáról és egyetértve a Szovjet Erdészeti Szakszervezet előterjesztésével, hangsúlyozta, hogy a megelőzés feladatai között *elsődrendű az alkalmassági vizsgálatok rendje és tökéletesítésének feladatai mellett, a munkaszervezés (váltópár rendszer) továbbfejlesztésével párhuzamosan, a munkásellátás témakörébe tartozó feladatok maradéktalan végrehajtása.* (Kulturált munkásszállítás, étkezés, melegedőhelyek, munkaruha, védőruha).

Hazai erdőállományunkat és terepviszonyainkat figyelembe véve hosszú távon számolni kell azzal, hogy a döntés, a darabolás, a koronalevágás alapgépe a műszaki fejlesztés ma belátható távlatában is a kézi motorfűrészek marad. Ezért szakszervezetünk javaslata a nemzetközi konferencia koordináló bizottságának, hogy a hazánkban 1962 óta alkalmazott *Contra Stihl* típusú gépgyártói felé az ezen típust alkalmazó szocialista országok szakszervezeteivel közösen, tegyenek javaslatot a műszaki paraméterek javítása érdekében.

Egyes országok (Finnország, Norvégia, Kanada, Japán) *a vibrációs megbetegedés klinikai kutatásában, a betegség súlyossága fokát jelentő osztályozási rendszer kidolgozásában* magas technikai színvonalat tükröző eredményekről számoltak be. A konferencia résztvevői meggyőződhetnek arról, hogy a társadalombiztosítási rendszer országokénti különbözősége miatt a vibrációs ártalmat szenvedett dolgozó rokkantsága esetén az elbírálás szempontjai, a kártérítés mértéke országoként különböző. Japánban például az állami tulaj-

dont képező erdőgazdaságokban a megrokkant fakitermelő munkás kártérítést kap, ha igazolt, hogy az a munkakör által okozott veszélyeztető tényezőkre vezethető vissza. A magántulajdonú képező erdőgazdaságok dolgozói ezen kártérítésben nem részesülnek. Kanadában (sem a francia, sem az angol területen) a vibráció okozta ártalom még nem elismert foglalkozási megbetegedés. A konferencia idején a francia-kanadai terület fakitermelő munkásai sztrájkharukat vívták annak érdekében, hogy a tulajdonosok a teljesítménybérezés helyett az időbérezést alkalmazzák. Ausztriában mindössze egy éve, hogy elismerték e megbetegedés súlyos formáit foglalkozási megbetegedésnek.

A tanácskozáson elhangzott szakszervezeti, orvosi és műszaki előadások útmutatásul szolgáltak azon részt vevő országok számára is (Kuba, Kónga, Costa Rica), ahol jelenleg még kézi fűrészszel folyik a fakitermelés.

Az elméleti konferenciát követően az észak-kaukázusi és kalinyini kerületben módunk volt megtekinteni a Szovjetunióban alkalmazott és a jövőben teljes körűen bevezetendő *Ural 2* és a *Tajga 214* típusú gépeket. A moszkvai országos munkaegészségügyi intézetben tájékoztatást kaptunk a foglalkozási megbetegedések megelőzésének egészségügyi-szervezési koncepciójáról, megtekintve ezen intézet klinikai részlegét is.

A tanácskozáson elhangzottak alapján, hazai viszonyainkra alkalmazva megállapítható, hogy a kézi motorfűrész-kezelők ezen megbetegedésének megelőzése az elsőrendű feladat. Ebben a MĚDOSZ érdekvédelmi, munkavédelmi, egészségügyi feladatai adottak, szoros együttműködésben az ERTI-vel és az egészségügyi szervekkel. Meggyőződésünk, hogy a fakitermelésben foglalkoztatott dolgozókat veszélyeztető, egészségkárosító hatások csökkentése komplex feladat. A megelőzés vezérelvének érvényesítése nem szűkíthető le az egészségügy területére, bár ez annak fontos része. A társadalombiztosítás, a szociálpolitika és az egészségügy közötti összhang alapján kell az ágazati szervekkel kialakított partnerkapcsolatainkat kamatoztatni a hazánkban dolgozó csaknem nyolcezer motorfűrész-kezelő érdekében.

Az erdők közjóléti funkciójára (immateriális értékére) az utóbbi években számos értékelési rendszer látott napvilágot. Ismert a francia BOISIN (1975. évi), az angol HELLWELL és a belga ROISIN eljárása. Ezek alapján *Pintaric* (Sumarstvo i prrada drveta, 1980. 7—9.) bemutat egy példát, amelynek pontozási rendszere az egyedi fa értékegységét (részletesen nem ismertetett összehasonlító számítás alapján) 20 dinárban, az erdő egységnyi pontértékét 220 dinárban adja meg. A példa szerinti számítás a következő:

Az értékelés címe	Leírás	Pont
a) Az erdő látható területe	8 hektár	3
b) A táj helyzete	kiemelt	3
c) Erdőlátogató a környéki lakosságnak	25 ⁰ / ₀ -a	3
d) Más erdő közelsége	nincs közel erdő	4
e) Megközelíthetőség	könnyű	4
f) Az erdő szerkezete és fejlődési állapota	jól gondozott, vegyes korú, érett erdő	4
g) Különleges értéke	jól ismert szépségéről az egyik erdőrészlete	3

Az erdő közjóléti értéke: $3 \times 3 \times 3 \times 4 \times 4 \times 4 \times 3 \times 220$ dinár = 1 140 480 dinár.

(Ref.: *Abonyi I.*)